

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Αθήνα, 29-06-2020

Αριθ. πρωτ.: Γ/ΕΞ/4516/29-06-2020

Α Π Ο Φ Α Σ Η ΑΡ. 19/2020

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την Τετάρτη 12-02-2020 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Πρόεδρος της Αρχής Κωνσταντίνος Μενουδάκος και οι Ευάγγελος Παπακωνσταντίνου, Γρηγόρης Τσόλιας και Εμμανουήλ Δημογεροντάκης, ως εισηγητής, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Κωνσταντίνου Λαμπρινουδάκη, Χαράλαμπος Ανθόπουλου και Ελένης Μαρτσούκου, αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως, δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν, με εντολή του Προέδρου, οι Κωνσταντίνος Λιμνιώτης και Γεωργία Παναγοπούλου, ειδικοί επιστήμονες – ελεγκτές ως βοηθοί εισηγητή και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Υποβλήθηκαν στην Αρχή οι: α) με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2532/03-04-2019, β) με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/3112/28-04-2019, γ) με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4280/18-06-2019 καταγγελίες, οι οποίες αφορούν λήψη αζήτητης επικοινωνίας μέσω σύντομων γραπτών μηνυμάτων SMS από την Α (εφεξής «καταγγελλόμενη»).

Στην ως άνω α' σχετική καταγγελία η καταγγέλλουσα αναφέρει ότι έλαβε SMS χωρίς να έχει καμία προηγούμενη σχέση με την καταγγελλόμενη, το οποίο προσκαλούσε σε εκδήλωση φιλανθρωπικής οργάνωσης. Στις β' και γ' σχετικές καταγγελίες οι

καταγγέλλουσες αναφέρουν ότι δεν είχαν καμία προηγούμενη σχέση με την καταγγελλόμενη και έλαβαν SMS για την προώθηση της υποψηφιότητάς της στις δημοτικές εκλογές.

Η Αρχή, στο πλαίσιο εξέτασης των εν λόγω καταγγελιών, απέστειλε στην καταγγελλόμενη τα με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2532-1/21-05-2019, Γ/ΕΞ/3112-1/11-06-2019, Γ/ΕΞ/3525-1/11-06-2019 έγγραφα με τα οποία ζήτησε τις απόψεις της επί των καταγγελλομένων σχετικά με τις ως άνω α' - γ' καταγγελίες αντίστοιχα, και θέτοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Αρχή για την πολιτική επικοινωνία.

Η καταγγελλόμενη απάντησε στην Αρχή με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/6558/30-09-2019 υπόμνημα.

Στο έγγραφο αυτό αναφέρει ότι η αποστολή των μηνυμάτων στις καταγγέλλουσες έγινε εκ παραδρομής, λόγω λανθασμένης πληκτρολόγησης τηλεφωνικών αριθμών κατά την καταχώρισή τους στην πλατφόρμα μαζικής αποστολής των μηνυμάτων SMS που χρησιμοποιήθηκε.

Στη συνέχεια, η Αρχή κάλεσε με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/2532-3/13-11-2019 έγγραφο την καταγγελλόμενη σε ακρόαση προκειμένου να συζητηθούν οι ως άνω α' - γ' καταγγελίες καθώς και η γενική πρακτική που ακολουθήθηκε από την υποψήφια για την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα με ηλεκτρονικά μέσα.

Στη συνεδρίαση της 25-11-2020 παρέστη ο δικηγόρος Πέτρος Τσαντίλας με ΑΜΔΣΑ ..., ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους ισχυρισμούς της καταγγελλόμενης, και ως μάρτυρας, ύστερα από αίτημα της καταγγελλόμενης, η Β, η οποία κατέθεσε σχετικά με τα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της καταγγελίας. Η καταγγελλόμενη, αφού έλαβε προθεσμία, κατέθεσε στην Αρχή το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/8663/11-12-2019 υπόμνημα.

Στο υπόμνημα επαναλαμβάνει ότι οι τηλεφωνικοί αριθμοί των καταγγελλόντων εκ παραδρομής βρέθηκαν στις λίστες αποδεκτών των μηνυμάτων SMS και ότι η γενική πρακτική της καταγγελλόμενης είναι να λαμβάνει ειδική συγκατάθεση μέσω εντύπων από ενδιαφερόμενους για επικοινωνία πολιτικού ή φιλανθρωπικού χαρακτήρα.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, την ακροαματική διαδικασία και αφού άκουσε τον εισηγητή και τους βοηθούς εισηγητή, οι οποίοι αποχώρησαν μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, μετά από διεξοδική συζήτηση,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. 7 του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (εφεξής, Κανονισμός), ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται *«το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»*.
2. Το ζήτημα της πραγματοποίησης μη ζητηθεισών επικοινωνιών με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς, ρυθμίζεται στο άρθρο 11 του ν. 3471/2006 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, μία τέτοια επικοινωνία επιτρέπεται μόνο εφόσον ο συνδρομητής συγκατατεθεί εκ των προτέρων ρητώς. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 3 του ν. 3471/2006, τα στοιχεία επαφής ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποκτήθηκαν νομίμως, στο πλαίσιο της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή άλλης συναλλαγής, μπορούν να χρησιμοποιούνται για την απευθείας προώθηση παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών του προμηθευτή ή για την εξυπηρέτηση παρόμοιων σκοπών, ακόμη και όταν ο αποδέκτης του μηνύματος δεν έχει δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεση του, υπό την προϋπόθεση ότι του παρέχεται κατά τρόπο σαφή και ευδιάκριτο η δυνατότητα να αντιστασσει, με εύκολο τρόπο και δωρεάν, στη συλλογή και χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών του στοιχείων και αυτό κατά τη συλλογή των στοιχείων επαφής, καθώς και σε κάθε μήνυμα, σε περίπτωση που ο χρήστης αρχικά δεν είχε διαφωνήσει σε αυτή τη χρήση.
3. Ειδικά για την πολιτική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Αρχής σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με σκοπό την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006, όσο και την Οδηγία 1/2010 της Αρχής για την πολιτική επικοινωνία αλλά και τον ανωτέρω αναφερόμενο Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της

επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ισχύουν τα εξής:

Η πολιτική επικοινωνία¹ ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, προεκλογική ή μη, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα πρόσωπα αυτά καθίστανται υπεύθυνοι επεξεργασίας, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679, άρθρο 4, στοιχ. 7) εφόσον ορίζουν τον σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, όταν οι βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές λαμβάνουν δεδομένα από τα πολιτικά κόμματα και τα επεξεργάζονται για προσωπική τους πολιτική επικοινωνία, καθίστανται και αυτοί υπεύθυνοι επεξεργασίας. Με την ιδιότητα αυτή και με βάση την αρχή της λογοδοσίας² πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την τήρηση των υποχρεώσεών τους και των κανόνων επεξεργασίας.

4. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, μέσω δημοσίων δικτύων επικοινωνίας, όπως είναι η περίπτωση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), η επικοινωνία προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006, όπως ισχύει, την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει. Επισημαίνεται επίσης ότι σύντομα γραπτά μηνύματα (SMS) αποτελούν επίσης μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σύμφωνα με τους ορισμούς του ν. 3471/2006 και της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ.
5. Επιτρέπεται η πολιτική επικοινωνία με χρήση ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
  - (α) Τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων, και το υποκείμενο κατά τη συλλογή των δεδομένων ενημερώθηκε για τη χρήση τους με σκοπό την πολιτική επικοινωνία, του δόθηκε η δυνατότητα να εκφράσει αντίρρηση για αυτή τη χρήση αλλά δεν την εξέφρασε . Η προηγούμενη επαφή δεν είναι απαραίτητο να έχει αμιγώς πολιτικό χαρακτήρα, π.χ.

---

¹ Βλέπε ορισμό στο άρθρο 1 παρ. 2 της οδηγίας 1/2010 της Αρχής

² Όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παρ. 2 του ΓΚΠΔ

είναι νόμιμη η αποστολή μηνυμάτων όταν τα στοιχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης πρόσκλησης για συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση, ανεξαρτήτως του πολιτικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, δεν θεωρείται ότι συνιστά παρόμοια επαφή και δεν είναι νόμιμη η χρήση των ηλεκτρονικών στοιχείων επικοινωνίας προς τον σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας όταν τα στοιχεία αυτά αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής σχέσης, όπως για παράδειγμα η χρήση του αρχείου πελατών από υποψήφιο βουλευτή. (β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Σε κάθε επικοινωνία απαιτείται να αναφέρεται ευδιάκριτα και σαφώς η ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου αποστέλλεται το μήνυμα, καθώς επίσης και μια έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης του μηνύματος μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας.

6. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η καταγγελλόμενη, ως υπεύθυνος επεξεργασίας πραγματοποίησε πολιτική επικοινωνία με αποστολή σύντομων γραπτών μηνυμάτων (SMS). Η νομιμότητα της αποστολής εξασφαλίζεται εάν έχουν τηρηθεί τα αναφερόμενα στις ανωτέρω Σκέψεις 4, 5. Από τις απαντήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας προκύπτουν τα εξής:
7. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν προσκόμισε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι είχε εξασφαλιστεί η απαιτούμενη προηγούμενη συγκατάθεση των παραληπτών των μηνυμάτων SMS, ή ότι είχε υπάρξει προηγούμενη παρόμοια επαφή/επικοινωνία. Άλλωστε, ιδίως για τις δύο καταγγελίες, ρητώς αναφέρει ότι τα μηνύματα εστάλησαν εκ παραδρομής, συνεπώς δέχεται ότι δεν είχε λάβει σχετική συγκατάθεση των παραληπτών τους. Σημειώνεται επίσης ότι, πέραν των συγκεκριμένων καταγγελιών, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν προσκόμισε σχετικά στοιχεία ούτε για άλλα πρόσωπα στα οποία απέστειλε μηνύματα πολιτικής επικοινωνίας.
8. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν παρείχε στην Αρχή πληροφορία αναφορικά με τον ακριβή αριθμό παραληπτών των μηνυμάτων αυτών.
9. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν παρείχε στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα εναντίωσης με τρόπο εύκολο και σαφή, σε κάθε μήνυμα SMS πολιτικής επικοινωνίας. Επίσης, δεν υπήρχε εύκολος τρόπος αναζήτησης στοιχείων του

υπευθύνου επεξεργασίας προκειμένου να μπορούν να ασκηθούν προς αυτόν σχετικά δικαιώματα (συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος εναντίωσης), αφού και η Αρχή με δυσκολία βρήκε τα στοιχεία προκειμένου να απευθύνει τα σχετικά έγγραφα.

10. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, είχε ή, πάντως, όφειλε να έχει γνώση του ισχύοντος νομικού πλαισίου για την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα και τις κατευθυντήριες γραμμές της Αρχής που είχαν δημοσιευτεί ήδη από τις αρχές Απριλίου 2019.
11. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας συνεργάστηκε με την Αρχή απαντώντας στα έγγραφα για διευκρινίσεις, παρέχοντας τις πληροφορίες που ζητήθηκαν και κατά τη συνεδρίαση της Αρχής και στο υπόμνημα που κατέθεσε.
12. Δεν έχει επιβληθεί στο παρελθόν διοικητική κύρωση από την Αρχή στον υπεύθυνο επεξεργασίας,

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η Αρχή κρίνει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιβολής σε βάρος του υπευθύνου επεξεργασίας, με βάση το εφαρμοστέο στην παρούσα υπόθεση άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997, που ίσχυε κατά τον χρόνο της ανωτέρω παράβασης και κατά την υποβολή της καταγγελίας, και το άρθρο 13 του ν. 3471/2006, της διοικητικής κύρωσης, που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας, η οποία κρίνεται ανάλογη με τη βαρύτητα της παραβάσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα:

Επιβάλλει, με βάση το άρθρο 21 του ν. 2472/1997 και 13 παρ. 1 και 4 του ν. 3471/2006, στην Α το αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό διοικητικό χρηματικό πρόστιμο που αρμόζει στη συγκεκριμένη περίπτωση σύμφωνα με τις ειδικότερες περιστάσεις αυτής, ύψους δύο χιλιάδων πεντακοσίων ευρώ (2.500,00) ευρώ, για τις ως άνω διαπιστωθείσες παραβάσεις του άρθρου 11 του ν. 3471/2006.

Ο Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Μενουδάκος

Η γραμματέας

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου